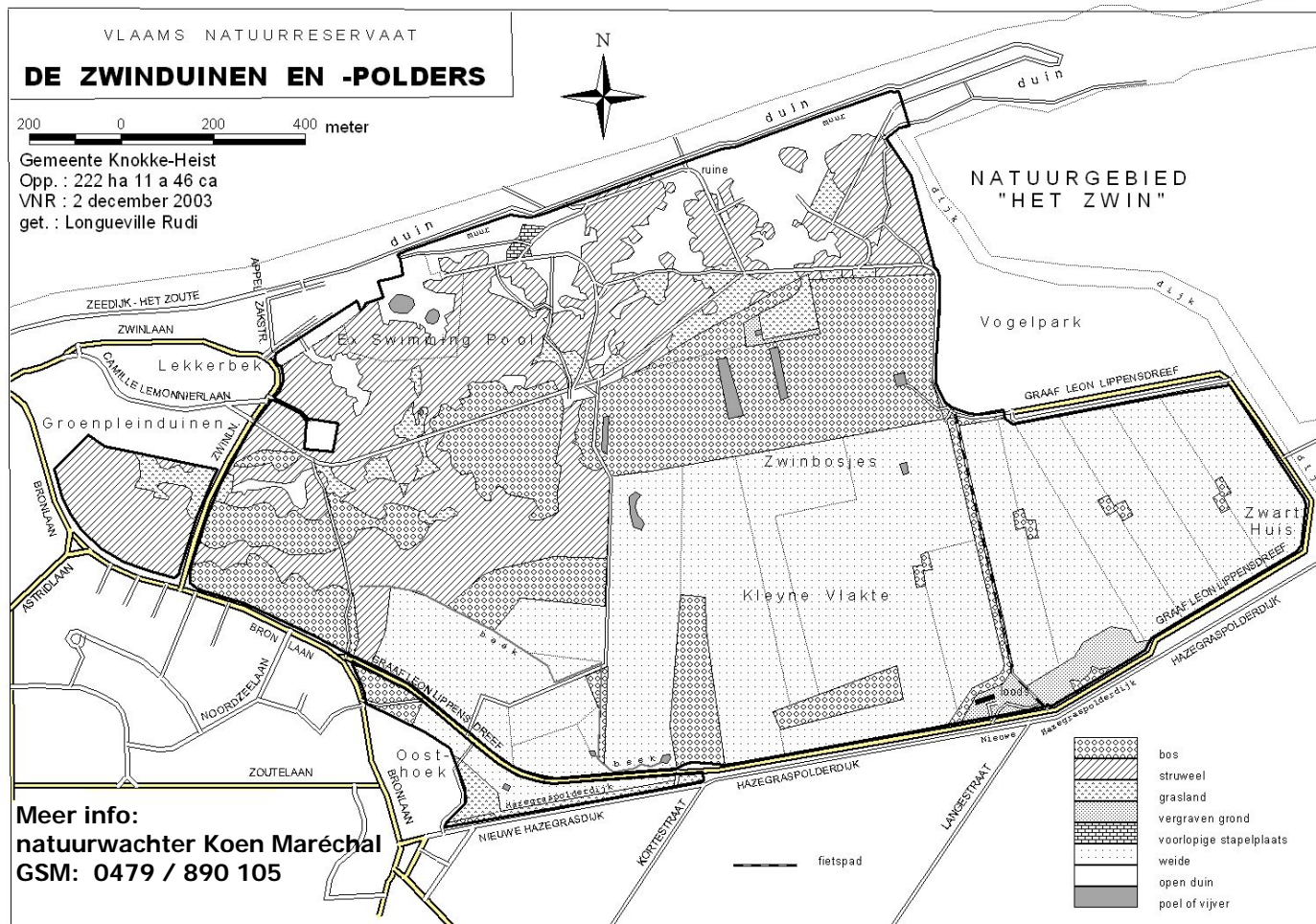

WELKOM IN HET VLAAMS NATUURRESERVAAT 'DE ZWINDUINEN EN -POLDERS'

Kleine Zilverreiger

Gedragregels

Om ons te helpen de natuur in het Vlaams natuurreservaat 'De Zwinduinen en -polders' te herstellen alsook voor uw eigen veiligheid en om andere bezoekers niet te storen, is het noodzakelijk dat u, overeenkomstig de bepalingen van artikel 35 van het natuurbehouddecreet, de volgende gedragsregels eerbiedigt:

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
afdeling Natuur - Cel Kustzone
Zandstraat 255 bus 3, 8200 BRUGGE
Tel.: 050 45 41 76 - Fax: 050 45 41 75

Natuur daar zorgen wij voor

Situering

'De Zwinduinen en -polders' (totale oppervlakte: 222 ha), te Knokke, werden op 20 september 2002 aangekocht door het Vlaams Gewest en bij ministerieel besluit van 2 december 2003 aangewezen als Vlaams natuurreservaat. Hierdoor gelden in dit gebied de gedragsregels opgelegd door artikel 35 van het natuurbehouddecreet. 'De Zwinduinen en -polders' werden reeds eerder door het gewestplan bestemd als 'natuurgebied (met wetenschappelijke waarde)', afgebakend als waterrijk gebied van internationaal belang voor vogels (Conventie van Ramsar) en aangeduid als Speciale Beschermingszone in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. Het natuurreservaat telt vier deelgebieden. De **Nieuwe Hazegraspolderdijk** zoomt het gebied zuidwaarts af tussen de wijk Oosthoek en de Leon Lippensdreef. De **Kleyne Vlakte** is een uitgestrekt weidengebied langs de Leon Lippensdreef. De **Groenpleinduinen** vormen het meest westelijk deelgebied, van de rest van het reservaat gescheiden door de Zwinlaan. Tot slot bestaan de **Zandplaatduinen** uit de hoger gelegen, reliëfrijke duinen tussen de Kleyne Vlakte en de huidige zeedijk.

Ontstaansgeschiedenis

Met de aanleg van de **Nieuwe Hazegraspolderdijk** in 1784 werd de huidige Nieuwe Hazegraspolder gewonnen op de schorren langs de zuidwestelijke oever van het toenmalige Zwin. Tot ver in de 19de eeuw maakte de **Kleyne Vlakte** nog deel uit van een buitendijks gebied van slikken, zandige schorren en krekens. Gaandeweg ontwikkelden zich echter duinen op de strandwal ten noorden van de **Kleyne Vlakte**: de zgn. **Zandplaatduinen**. Pas in 1872 werd de Internationale Dijk opgeworpen die het Zwin zijn huidige vorm gaf en zowel de **Kleyne Vlakte** als de **Willem-Leopoldpolder** afsloot van de zee. Hoewel een groot gedeelte van de **Kleyne Vlakte** en een deel van de **Zandplaatduinen** in het interbellum afgevlakt werden voor de aanleg van een vliegveld, bleef de vorm van de getijdengeulen en strandwallen plaatselijk nog bewaard. Door het natuurreservaat kronkelt één van de zeldzame duinbeken van onze kust, het relict van de **Paardemarktkreek**. Het gebied vormt, met de IJzermonding te Nieuwpoort, de enige open ruimte langs de Vlaamse kust waar de reeks overgangen van strand over duin naar polder nog nagenoeg ononderbroken voorkomt.

Vegetatie en flora

'De Zwinduinen en -polders' bezitten een grote verscheidenheid aan landschapstypes en natuurlijke biotopen. Voor de zeedijk strekken zich door strandopspuitingen ontstane **zeereepduinen** uit, met een begroeiing gedomineerd door *Helm* en *Duindoorn*. Tussen het helmgras gedijt hier een mooie populatie *Blauwe zeedistel*. Direct achter de dijk bevindt zich de voormalige zeereep. Deze oude zeereepduinen zijn eveneens begroeid met o.a. *Helm* en *Duinzwenkgras*, met daarin enkele door wind en betreding ontstane **stuifkuilen**. Hierachter vinden we een matig reliëfrijk **chaotisch duinlandschap**. De droogteminnende begroeiing op de **droge duinruggen** bestaat voornamelijk uit **mosduinen** en **droge duingraslanden** met *Duinsterretje*, *Zandzegge*, *Geel walstro* en diens wortelparasiet *Walstrobremraap*. In de **laagten** vinden we nog resten van **vochtminnend grasland** met *Strandduizendguldenkruid* en de zeer zeldzame *Duingentiaan*. Beide milieus worden echter in toenemende mate overwoekerd door *Duindoorn* en *Duinriet*. Het overheersend vegetatietype van de **Zandplaatduinen** en de **Groenpleinduinen** bestaat momenteel dan ook vooral uit struikgewas (*struweel*) van *Duindoorn* en *Gewone vlier*. Waar de duindoorn- en vlierstruiken afsterven in het oudere struweel verschijnen *Eenstijlige meidoorn*, *Sleedoorn*, wilde *Rozen*, *Zomereik* en *Gewone es*. Tussen de **Zandplaatduinen** en de **Kleyne Vlakte** bevindt zich een gordel van **aangeplante bossen**. De boomlaag bestaat hier voornamelijk uit *wilgen* in de vochtige laagten en *Zeeden* en *cultuurpopulieren* op de droge ruggen. In de kruidlaag van de loofbossen worden, benevens de alomtegenwoordige *Winterpostelein* en *Fijne kervel*, plaatselijk een aantal typische bosplanten aangetroffen, zoals *Maarts viooltje* en *Heksenkruid*. Onder de naaldbomen groeien vooral *stekelvarens*. In de lager gelegen en vlakkeren **Kleyne Vlakte** wisselen **weiden** af met **aangeplante bosjes**. De ongenivelleerde **duinweiden** dragen doorgaans dezelfde types duingrasland als de Zandplaatduinen. Plaatselijk komen wel nog soorten voor die herinneren aan het zilte verleden, zoals *Zeebies* en *Zilt torkruid*. De **cultuurgraslanden** op de genivelleerde gronden zijn veel soortenarmer. De **Nieuwe Hazegraspolderdijk** vertoont een afwisseling van soortenrijke **kalkminnende droge graslanden**, met o.a. *Duinruit* en *Agrimonie*, en *Meidoornstruiken*. De duingraslanden en duinbossen bezitten elk een zeer **specifieke zwammenflora**. In de graslanden zijn fraai gekleurde *Wasplaten* kenmerkend, terwijl het mosduin opvalt door *Gesteelde stuifbal* en andere *stuifzwammen*. In de duinbossen worden o.m. *Melkboleet* en *Russula's* aangetroffen.

Fauna

Aan de diversiteit aan vegetatietypes is ook een grote verscheidenheid aan **vlinders** te danken. Onder de meest opvallende vlindersoorten vermelden we *Oranje* en *Bruin zandoogje*, *Bruin blauwtje* en *Sint-Jacobsvlinder*. In enkele weidepoelen planten zich nog steeds diverse soorten **amfibieën** voort, voornamelijk *Gewone pad* en *Bruine kikker*. Geregeld in het natuurreservaat voorkomende, grotere zoogdieren zijn uiteraard *Konijn* (vooral in de reliëfrijkere duinen), *Haas* (in de duinweiden) en roofdieren zoals *Wezel*, *Hermelijn*, *Bunzing* en *Vos*. 'De Zwinduinen en -polders' kennen een rijke **broedvogelfauna**. *Graspieper* heeft een voorkeur voor de grazige **zeereepduinen**, terwijl *Zomertortel*, *Nachtegaal*, *Sprinkhaanzanger* en *Braamsluiper* de **duinstruwelen** prefereren. In de **bossen** broeden *Blauwe reiger*, *Kleine zilverreiger*, *Kwak*, *Sperwer*, *Buizerd*, *Boomvalk*, *Ransuil*, diverse *spechten*, *Wielewaal*, *Grote lijster*, *Goudvink* en *Gekraagde roodstaart*, terwijl de weilanden van de **Kleyne Vlakte** het territorium vormen van *Steenuil*, *Kievit* en *Scholekster*. Tijdens het **winterhalfjaar** strijken troepen *Koperwieken* en *Kramsvogels* neer in de bessenrijke struwelen, terwijl honderden *Kolganzen*, *Wulpen* en *Kemphanen* voedsel zoeken en rusten op de weiden van de **Kleyne Vlakte**.

Beheer

Verdroging, rustverstoring en overwoekering door *Duindoorn*, *wilgen* en *Duinriet* hebben de natuurwaarden van de 'Zwinduinen en -polders' de afgelopen 25 jaar sterk aangetast. Vogels als *Tapuit* en amfibieën als *Boomkikker* en *Rugstreppad* planten er zich niet meer voort, terwijl een plant als *Harlekijnorchis* reeds volledig is verdwenen. De diverse, ook internationale, beschermingstatuten verplichten de Vlaamse overheid de nodige maatregelen te treffen om de natuurwaarden van het gebied te behouden, te herstellen en verder te ontwikkelen. Vandaar dat de AMINAL - afdeling Natuur momenteel een wetenschappelijk onderbouwd beheersplan laat uitwerken. In afwachting worden reeds de meest noodzakelijke bewarende beheermaatregelen getroffen, zoals het maaien van verruigde depressies en van de Nieuwe Hazegraspolderdijk en de strijd tegen opdringerige exotische struiken. Ook de afbraak van de voormalige 'Swimming Pool' ten behoeve van duinherstel is een voorbeeld van de reeds getroffen noodmaatregelen.

